

Sibiro kančios liudijimai Lituanistikos tyrimo ir studijų centre

KRISTINA LAPIENYTĖ

2011 metais sukanka 70 metų nuo 1941 m. birželio trėmimų. Lietuvoje (ir lietuvių išeivijoje) tikriausia nėra šeimos, kurios artimųjų nebūtų sukrėtusi ši tragedija. Sovietų nusikalstimas lietuvių tautai neišmatuoamas ir neužmirštamas. Daugelis Lietuvoje ir už jos ribų minės šią skaudžią sukaktį. Kaip jau skelbta spaudoje, Balzeco lietuvių kultūros muziejas taip pat organizuoja renginių ciklą „Nepalaužta dvasia“ (*Hope and Spirit*).

Kai į Lituanistikos tyrimo ir studijų centrą kreipėsi vienas šios parodos organizatoriu dr. Audrius Plioplys, prašydamas pažiūrėti, ar Pasaulio lietuvių archyve yra medžiagos būsimai parodai, nebuvalo visiškai tikra. Vis dėlto iš Sibiro buvo ne tiek jau daug galimybių rašyti laiškus, o galimybė, kad tie dokumentai pateks į užsieni, buvo dar mažesnė. Pasirodo, klydau.

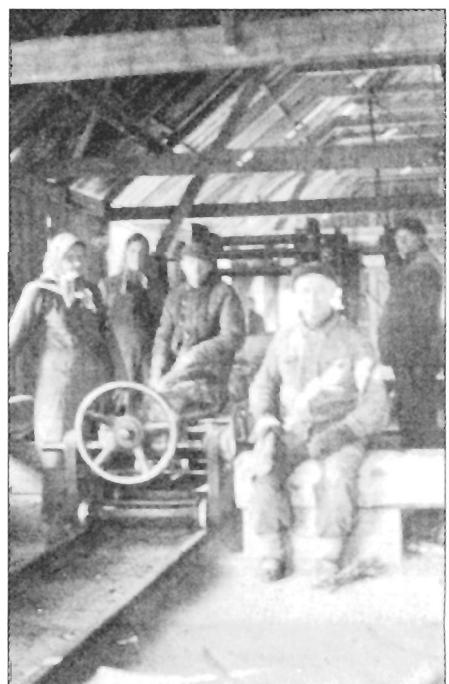
Lituanistikos tyrimo ir studijų centre (LTSC) dviejose archyvinėse bylose saugomas tikras lobis – bene 300 nuotraukų iš Sibiro, originalūs ir perrašyti laiškai, prisiminimai. Taip pat sukaupta nemažai medžiagos iš laikraščių apie trėmimus ir tremtinių likimą. Be to, daugelis tikriausiai ne kartą matė LTSC Lietuvijų muziejuje (Jaunimo centre) tremtinei E. Juciūtei skirtą stendą, kuriamo rodomi ne tik tremtinių gyvenimą liudijantys dokumentai, bet ir rankdarbiai, rožančiai ir pan.

Bevertant dokumentus, laiškus ir nuotraukas trėmimų žiaurumas ir sunki tremtinių dalia iškyla visu galingumu. Didžioji dalis nuotraukų – laidotuvės: senukų, jaunu vyrų, mo-

terų, vaikų, kūdikių... Kaip turėjo jaustis motinos, tėvai, laidodami vienerių, dvejų metų vaikus – „liaudies priešus“?! Kitose nuotraukose – sunkūs miško kirtimo darbai, skurdūs buitis... ir lašelis gyvenimo džiaugsmo – draugų, šeimos ratas, naminiai gyvūnėliai... Laiškuose – tarp eilicių paslėptas klausimas – už ką?

Nors nuo trėmimų praėjo 70 metų, tačiau tokia skaudi patirtis nepamirštama, ji gyva ne tik liudininkų atsiminimuose, bet ir dokumentuose. Archyvuose išsaugota medžiaga – priminimas šiemis laikams – laisvė neatėjo lengvai ir veltui.

Kristina Lapienytė – LTSC vykdomoji direktorė

Lentpjūvės darbininkai (tarp jų – Bronė Šumskytė) Chara Kutul (Buriatija), 1951 m.

Jonas Vileišis darbo metu Čalsane (Buriatija), 1957 m.

LTSC nuotraukos

IDRATUJGAS

LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWS

ANTRADIENIS – TUESDAY, GEGUŽĖS – MAY 17, 2011 • Vol. CII Nr. 67

Kaina 75 c.